

Fra: Svein Lund (sveilund@online.no)

Sendt: 13.01.2020 11:55:40

Til: Kautokeino kommune; Hans Isak Olsen; Pål Norvoll; Sindre Murud

Kopi: jovasara@gmail.com; styret-avjovarri@naturvernforbundet.no

Emne: Fwd: Revegetering av Biedjovággi – invitasjon til åpent møte

Vedlegg: biedjorev20-n1.odp

Vi viser til vårt brev av 04.01.2020, der vi inviterte dere til å fortelle hva kommunen har gjort og tenker å gjøre i forhold til opprydding og revegetering i Biedjovággi. Vi håper fortsatt på et positivt svar innen svarfristen 15.01. Vi har nå gjort litt endring i første del av programmet, slik at der vil bli litt mer historisk bakgrunn i saka. Vi sender med dette en presentasjon som undertegna tenker å holde. Kommunens representant trenger derfor ikke å gjenta noe av dette, men gå rett på hva som har skjedd og vil skje i forhold til revegetering.

Med hilsen

for Naturvernforbundet i Ávjovárri

Svein Lund

leder

----- Treść przekazywanej wiadomości -----

Temat: Revegetering av Biedjovággi – invitasjon til åpent møte

Data: laurdag 4. januar 2020, kl. 17.32.22 CET

Od: Svein Lund <sveilund@online.no>

Do: e-post@kautokeino.kommune.no, hans.isak.olsen@kautokeino.kommune.no, pal.norvoll@kautokeino.kommune.no, sindre.murud@kautokeino.kommune.no

DW: styret-avjovarri@naturvernforbundet.no, jovasara@gmail.com, dagmar.hagen@nina.no

Revegetering av Biedjovággi – invitasjon til åpent møte

Naturvernforbundet i Ávjovárri vil med dette invitere representanter for kommunestyre og kommuneforvaltning til å delta med innlegg på åpent møte 25.01.2020 kl. 12–14 på Cafe Boddu. Vi ønsker at dere informerer om hva som er gjort for å rydde opp og revegetere etter gruvedrifta i Biedjovággi og hva kommunen ønsker å gjøre framover.

Møtet vil være en del av vår miljøkafe, der det blir servert kaffe/te og kaker fra kl. 11–15.

Vi planlegger følgende program:

1. Representant for Naturvernforbundet viser bilder fra Biedjovággi og forteller om lokallagets arbeid for opprensning og revegetering
2. Dagmar Hagen fra Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) forteller om muligheter og utfordringer ved revegetering i arktisk miljø.
3. Representant(er) fra kommunen forteller om hva kommunen har gjort og ønsker å gjøre.
4. Debatt

Vedlagt følger orientering om bakgrunnen for saka og noen ideer til tiltak.

Vi ber om et svar innen 15.01.2020 om noen fra kommunen kan komme og orientere, og i tilfelle hvem.

Med hilsen

Naturvernforbundet i Ávjovárri

Svein Lund

leder

Revegetering av Biedjovággi – Bakgrunnsinformasjon og forslag til tiltak

Bakgrunn

Det er nå omlag 50 år siden gruvedriften kom i gang i kobber- og gullgruva i Biedjovággi og snart 30 år siden drifta stansa siste gang. Kommunestyret har to ganger sagt nei til planer om ny oppstart, og seinere vedtatt å tilbakeføre området fra industriområde til naturområde (NLFR). Det skal altså ikke startes noen ny gruve- eller industriaktivitet og det tidligere området skal i prinsippet gå tilbake til naturen og kunne brukes til reindrift og friluftsliv. Det blei i tida 1994–96 gjort noen tiltak i den retning, med at mesteparten av bygningsmassen blei revet, gamle dagbrudd blei fyllt med avgangsmasse og vann og det blei gjort noen utjevninger av de bratteste kantene etter gruvedriften. Det har i to omganger vært gjort forsøk med revegetering, ca. 1996 og 2006, men det er ikke gjort noen oppsummering av erfaringene med dette.

De tiltaka som er gjort kan i beste fall karakteriseres som halvgjort arbeid. Det er fortsatt store områder som er helt eller nesten uten vegetasjon som resultat av gruvedriften. Rundt i gruveområdet ligger det fortsatt svært mye jernskrap og andre rester etter gruvedriften. Det er ikke gjort systematiske målinger av den kjemiske og økologiske tilstanden i dammer, bekker og elver som går ut av området, med unntak av noen målinger ved NIVA i 1995 og ei måling som NRK gjorde i en klaringsdam ca. 2012. Den siste viste bl.a. svært høye verdier av tungmetaller.

I sammenheng med de landsomfattende planene for vannforvaltning er det gjort en undersøkelse som viser at vannforekomstene nær Biedjovággi er i risiko på grunn av «*Avrenning fra gruver: Miljøgifter, spesielt kobber fra tidligere gruvevirksomhet*». Likevel har fylkeskommunen vedtatt å utsette tiltak, ut fra en påstand om at «*eierforhold må avklares før tiltak utredes*». Vi har forsøkt å få et svar fra fylkeskommunen på dette, men har ikke fått det. Når vi nå står foran en ny periode for vannforvaltningsplanen fra 2022, er det på høy tid å etterlyse hva som er gjort med avklaringa av de påstått uklare eierforholda og hva man vil gjøre i neste periode.

I forbindelse med kommunevalgkampen høsten 2019 tok vi det opp igjen, og da var svaret fra de aller fleste partier at man bør gjøre tiltak for å renske opp og revegetere i Biedjovággi. Det var bare ei valgliste som gikk mot dette, ut fra argumentet at kommunen burde bruke pengene på viktigere ting.

Hvorfor revegetering?

Over hele verden blir det gjort store inngrep i naturen, for bygging av veier, boligområder, kraftverk, industrianlegg, gruver m.m. Mange av disse inngrepa er for utnytting ei viss tid, f.eks. vil gruver bare være i drift til de utvinnbare ressursene er tatt ut, om de da ikke blir stansa tidligere. Hva skjer så etter avslutning av drifta? Dette varierer svært. Alt for ofte skjer det ingenting, og et rasert og ofte forurensa område blir liggende uten at det blir gjort tiltak for å føre området tilbake til naturen. I beste fall vokser det etter hvert til ny vegetasjon, men det kan ta svært lang tid om det i det hele tatt skjer. Andre steder er gjenfylling, landskapsforming og revegetering en integrert del av gruvedriften, og er med i planlegging og budsjettering fra starten. Vi har leita etter slike eksempler fra Norge, men ikke funnet dem for gruvedrift, men for noen andre naturødeleggende aktiviteter som militære øvelsesfelt. I andre land finnes det derimot mange gode eksempler på landskapsforming og revegetering etter gruver. Restaurering av et gruveområde består av følgende deler:

– Kjemisk restaurering. Dersom vassdrag eller jordsmonn er forurensa må dette renses, gjennom tiltak som vannrensing, nøytralisering av syrer og om nødvendig overdekking av masser.

– Fysisk restaurering: Landskapsforming, gjennom at landskapet så langt som mulig blir ført tilbake til opprinnelig form eller til en form som er ønskelig for bruken av området.

– Biologisk restaurering: Påføring av jordsmonn egna for plantevekst, såing eller planting av trær, busker, gras og andre planter.

Målet med restaureringa vil normalt være at der igjen skal kunne bli et plante- og dyreliv tilsvarende det som har vært tidligere, eller at området skal kunne brukes til formål som samfunnet ønsker. I noen områder kan det f.eks. være aktuelt med jordbruk, bolighus eller offentlige bygg. Det bruksområdet man velger vil være avgjørende for hvilke tiltak som skal gjøres og hvilke planter som skal brukes til revegetering. I reinbeiteområder som Biedjovággi bør utgangspunktet være at gruveområdet skal tilbakeføres til reinbeite. Den planteveksten man da vil bygge opp skal da være naturlig for området og omfatte beiteplanter for rein.

Vanskelig, men viktig eksperiment

Gruveområdet i Biedjovággi / Časkias ligger på omlag 650–700 m.o.h. i et svært værhardt område. Det er over tregrensa, men der er busker av vier og dvergbjørk og en ganske rik vegetasjon av blomsterplanter, lav, moser og sopp. Det er ikke rett som det er hevda at der aldri har vært annet enn stein og sand. Veggen og gruva har også ført med seg noen planter som ikke er opprinnelige i området. Under slike forhold bruker planter lang tid på å vokse og spre seg, særlig når man har fjerna det naturlige jordsmonnet. Det er gjort relativt lite med storskala revegetering i tilsvarende områder.

Det er gjort to eksperimenter med revegetering i gruveområdet. Det første, rundt 1996, hadde hovedvekt på gras, det andre, rundt 2006, på oppgraving og nyplanting av torver med vekster som dvergbjørk, vier- og lyngarter. Å registrere og oppsummere resultatene av dette vil være et viktig grunnlag for videre arbeid.

Revegetering av Biedjovággi vil ikke bare være et tiltak for naturen og reindrifta lokalt, men vil kunne gi viktige lærdommer for tilsvarende områder. Det bør derfor gjennomføres som et forskningsprosjekt.

Hvem har ansvaret?

Det normale bør være at et gruveselskap som får konsesjon også er ansvarlig for restaurering av området. I dette tilfellet var ansvarlige for drifta etter tur Fangel&Co, AS Sydvaranger og Outokumpu Oy. Det første selskapet gikk opp i det andre, og dette er seinere nedlagt. Outokumpu eksisterer fortsatt i Finland, men har ingen aktivitet i Norge. De finansierte delvis opprydding og landskapsforming på 1990-tallet og Staten godtok denne oppryddinga som tilstrekkelig. Det er derfor trolig verken juridisk eller praktisk mulig å tvinge tidligere driftsselskap til å betale for videre arbeid.

Det har i andre saker om restaurering etter gruver vært strid mellom Miljødirektoratet og grunneier om hvem som skal betale for restaurering. Formell grunneier er nå FeFo, men da gruva var i drift var det Staten ved Statskog. Det er Staten ved Bergmesteren / Direktoratet for mineralforvaltning som har gitt tillatelse til gruedrifta, og Staten bør derfor også være ansvarlig når ikke noe gruveselskap kan stilles til ansvar. Vi mener det vil være urimelig å belaste verken kommunen eller grunneier FeFo med disse utgiftene.

Hva kan gjøres videre?

Vi har ikke noe ferdig forslag til framgangsmåte, men mener at følgende tiltak bør vurderes:

– Kommunen retter en formell henvendelse til Staten ved Direktoratet for mineralforvaltning og Miljødirektoratet om at man ønsker at det blir satt i gang en plan for restaurering av gruveområdet og at man anser at Staten er ansvarlig for dette.

– Kommunen og Naturvernforbundet kontakter Fylkeskommunen i forbindelse med rullering av vannforvaltningsplanen og krever at denne tar inn tiltak for restaurering av vannkvaliteten i Biedjovággi

– NINA lager en plan for et forskningsprosjekt knyttet til restaurering og revegetering i Biedjovággi.

Vi kan i dag ikke si sikkert hvor mye arbeid og penger som må brukes for å revegetere gruveområdet, men

Varige skader?

Sjøen om en del eg gjort for å fylle opp dagbrudd og jevne ut hauger med gråberg, er inngrepa i naturen likevel store og uopprettelige. Som en reise i området sa: "Dás ii goassege šat šaddá ealát" = Her blir det aldri mer beiteområde/livsgrunnlag. I myrer og bekkesig rundt og mellom brudda er det tydelig at vannet er unaturlig farga, tildels med grønt, hvitt eller brunt belegg på steiner og vegetasjon. Vannet som dekker over gruveavgangen i dagbrudda har helt unaturlig farge, noe som tyder på avsig fra gruvene. Etter nedlegginga på Statens forurensingstilsyn bedriften å gjennomføre ei undersøkning av forurensing fra anlegget. Denne blei gjort av NIVA i 1995 og konkluderte med at det er en del forurensing i sjølve gruveområdet, men ikke målt videre forurensing i elvene som får tilsig fra området. Rapporten er prega av mye faktafeil om drifta i Biedjovággi.

Fra flere hold får vi opplyst at fisken i Leamšejávrrit sør for gruveområdet blei drept av et giftutslipp i den første driftsperioden, og at det ikke har vært fisk der siden. Det er slående at dette ikke er nevnt i undersøkelsen til NIVA og heller ikke i andre skriftlige kilder som vi har funnet.

Deler av reinbeitet er ødelagt, men trolig er gruveområdet et forholdsvis lite hinder for reindrifta så lenge det ikke er drift i gruva. Erstatninga til reindrifta blei gitt i 1974 for skader til da, har det vært gitt/krevd erstatning seinere?

Leiteboring har foregått i store områder rundt det gamle gruveområdet, og skader etter dette er ikke kartlagt. Men reindrifta klaga i fjor på Arctic Gold på grunn av store skader etter kjøring med maskiner i myrene.

Ny drift?

Arctic Gold har nå søkt om å få starte opp ny drift. De mener å ha kartlagt 1,8 mill t. mineralreserver og ønsker å starte opp så snart som råd. Arctic Gold har fått konsulentfirmaet Rambøll til å lage et planprogram. Dette er sendt ut 23.09.2011, og er nå ute til høring med frist 09.12.2011. Dette kan bestilles fra Rambøll i Alta eller lastes ned fra <http://kautokeino.kommune.no>.

Arctic Gold blir noen steder framstilt som et datterselskap av Alacaston Exploration AB, men dette navnet fins ikke på Arctic Gold sine sider. Der er derimot oversikt over de største aksjonærene. Det er ingen dominerende aksjonær, men forskjellige privatpersoner og fond. Arctic Gold ser ut til å være danna nettopp for å drive gruedrift i Biedjovággi. De har ingen aktive gruver nå, og som selskap har de ikke drevet noen gruver ennå, men de opplyser å ha flere styremedlemmer med brei gruveerfaring. Selskapet har noen utmål i Nord-Sverige, men ingen aktivitet der. De har adresse i Uppsala, men omtales som Stockholms-basert. Selskapet har en eneste ansatt: Lars Åke Claesson. Det er ingen tegn til at selskapet har noen tilknytning til Nordkalotten/Sápmi, utover et ønske om å tjene penger her.

Noen spørsmål som vi stilte på folkemøte 09.11.2011, med svara i parentes.

- Hvilke kjemikalier blei brukt i flotasjon og evt. ellers i produksjonen under den første og andre driftsperioden? (Ingen svar)
- Hvilke kjemikalier skal brukes nå? (Ikke bestemt)
- Hvordan vurderer man nå virkningen av revegeteringsprosjektet? (Kommunen kunne ikke svare)
- Har reindrifta fått erstatninger etter 1974? (Ikke svar)
- Har det vært problem med støvplage under produksjonen? Fra Repparfjord gruver meldes det om mye lungebetennelse hos rein i gruveområdet. (Kjenner ikke til det.)
- Er det gjort undersøkelser om fiskedød og om det fortsatt er gift i disse vanna? Har det vært gjort forsøk på å sette ut fisk igjen? (Ikke svar)

Andre aktuelle spørsmål som bør stilles

- Det er snakk om å tappe ut vannet i dagbrudda. Hvilken virkning vil det ha i naturen? Hva inneholder dette vannet?
- Hvilke undersøkelser er gjort i bakken i gruveområdet?
- Hvem hadde ansvaret for nedrivings- og oppryddingsarbeidet? Hvordan blei dette kontrollert av oppdragsgiver / offentlige myndigheter?

This email has been scanned by the Symantec Email Security.cloud service.

For more information please visit <http://www.symanteccloud.com>
